

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל')

מערכת: 073-249-0403
m@sda.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליץ
415-6

ולחידות לא רצו להשתמש - שאין זה כבוד לחידות להשתמש בדבר שהשתמש בו לגבוה.

ביקשו חכמים לגנוז מטבעות ישנים ביותר שהטביעו עליהם צורת מלכי רומי, שהרי במטבעות אלו השתמשו בירושלים בימי בית המקדש, ורובם היו של הקדש. עד שמצאו מקרא מהתורה שהם מותרים, שנאמר 'ואזו בה פריצים וחללוהו', כיון שפרצו נעשו חול ופקעה מהם קדושתם.

משנה. גוי - מבטל עבודה זרה שלו וחבירו, ישראל - אינו מבטל עבודה זרה של גוי. ביטל עבודה זרה - מבטל משמשיה. ביטל משמשיה - משמשים מותרים והיא אסורה.

גוי בביתו עבודה זרה של ישראל - רבי שנה בילדותו שגוי מבטל עבודה זרה שלו ושל ישראל - ופירש רבי הילל בריה דרבי וולס רק אם יש לגוי שותפות בה, שחשב שעובד הישראל על דעת גוי, אבל עבודה זרה של ישראל ממש אין לה ביטול גם על ידי גוי, שנאמר 'ושם בסתר'. **בזקנותו חזר רבי** ושנה גוי מבטל 'שלו ושל חבירו', ולא עבודה זרה של ישראל גם אם יש לגוי שותפות בה, שעובדה הישראל על דעת עצמו.

יש שונים דברי רבי הילל בריה דרבי וולס, בספא שאינו מבטל ישראל עבודה זרה של גוי, שהחידוש הוא בעבודה זרה שיש לגוי שותפות בה, ורק הישראל אינו יכול לבטל חלק הגוי, אבל גוי מבטל חלקו. ויש שונים דבריו על דברי רבי שמעון בן מנסיא ברייתא שעבודה זרה של ישראל אינה בטילה עולמית, שגם אם יש לגוי שותפות בה אין לה ביטול, שהרי עובדה הישראל על דעת עצמו.

עבודה זרה דף ג"ג. יום א' פרשת עקב - ט"ז אב תשפ"ה

יום זה הוקדש לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יצחק אייזיק אייזון ז"ל ב"ר יהושע מרדכי ז"ל הנ"מ צביה תל"ט א'

נלב"ע ט"ז אב תשס"ט

דף ג"ג - ע"א

משנה. כיצד מבטל? קטע ראש האוזן, ראש החוטם, ראש האצבע, פחסה בפניה וביטל צורה אף שלא חיסר - ביטל. רקק או השתין בפניה, גירדה, זרק בה הצואה - אינה בטילה. שנאמר 'והיה כי ירעב והתקצף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה', ולאחר מכן שוב נאמר 'ואל ארץ יביט'.

מכר או משכן - לרבי: ביטל, **לחכמים:** לא ביטל. **י"א:** שנחלקו אם מכר לצורך גוי שעתיד לעבודה, אבל אם מכרה לצורך ישראל שמסתמא הוא עתיד לשוברה לדברי הכל ביטל. **וי"א:** שנחלקו אם מכרה לצורך ישראל, והסתפקו בגמרא אם בצורך גוי לדברי הכל לא ביטל, או שנחלקו בשניהם. (ופשטו שנחלקו בשניהם. תוס' מדקדוק דברי רש"י).

הלוקח גרוטאות מהגוי ומצא בהם עבודת כוכבים - אם עד שלא נתן מעות משך - יחזיר, שהיא משיכה בטעות. ואם משנתן מעות משך - יוליך לים המלח. וגם הסובר שאם מכרה הגוי לצורך ישראל ביטל, הוא כשמכר לו עבודה זרה מדעתו, ולא כשמכר לו גרוטאות שהתערב בהם עבודה זרה.

דף ג"ג - ע"ב

לזכות רבקה פייגה בת פריידא רחל לנחת והצלחה ופרנסה מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא

לוח הגוי עליה, או נפלה עליה מפולת ולא בא לפנותה, או גנבו ליסטים ואינו מחזר אחריה - אינה בטילה. וכן אם הניחו הבעלים והלכו למדינת הים ועתידיים לחזור - הרי היא כמלחמת יהושע (שיצאו על דעת לחזור). ואינה בטילה.

ישראל שזקף לכינה להשתחוות ובה גוי והשתחוה לה - אסרה. ונלמד מכניסת ישראל לארץ ישראל, שאמרה תורה 'ואשריהם תשרפון באש', הגם שהיא ירושה לישראל מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאלו, מכל מקום מאחר שעבדו לעגל ולשאר עבודה זרה גילו בדעתם שנות להם בעבודה שעבדו הגויים באשירה שלהם, ועשו הגויים שליחות הישראל. והגם שאשירה שנעבד לאחר שחזרו ישראל בתשובה אינו נאסר, אין אנו יודעים איזו אשירה היה באותה שעה ואיזו נעבדה לאחר מכן.

משנה. עבודה זרה שהניחה עובדיה, בשעת שלום - מותרת. בשעת מלחמה - אסורה. ושל בית נמרוד (מגדל שבנו דור הפלגה לעבודה זרה), כעבודה זרה שהניחו בשעת שלום, שהגם שהפיצם השם, היו יכולים לחזור אם רצו.

בימוסיות של מלכים - מותרות, מפני שמעמידים עליה עבודה זרה בשעה שהמלכים עוברים, והמלכים מניחים דרך זו והולכים בדרך אחרת.

בימוס (אכן אחת שמושיבים עליו עבודה זרה) **שנפגם - לרב ושמואל:** אסור, וגם לסובר שאין עובדים לשברים אמר זאת רק בעבודה זרה בעצמה שנשברה, שזולל לעבודה, אבל בבימוס לא

עבודה זרה דף ג"ב. יום שב"ק פרשת ואתחנן - ט"ו אב תשפ"ה

יום זה לעילוי נשמת אבינו מורינ מייסד המרכז העולמי להפצת סיכומי דף היומי 'מחודדים' הגה"ח רבי פינחס רוזנבוים ב"ר בנימין ביינש זצ"ל

ת' נ' צ' ב' ה'

דף ג"ב - ע"א

משנה. עבודת כוכבים שהיה לה גינה או מרחץ - נהנה מהם רק שלא בטובה כדי שלא יעלו שכן לכומרים, ואינו נהנה מהם בטובה. היה שלה ושל אחרים - נהנים מהם בטובה ושלא בטובה. **פירוש המשנה לאביי - ללשון א':** מפרש אביי את הרישא שבטובה ושלא בטובה הוא של כומרים, אבל אם נותנים שכן לעובדיה מותר. **ללשון ב':** מפרש אביי את הסיפא, שבטובה - הוא שנותן שכן לאחרים, ושלא בטובה - הוא שלא נתן שכן לכומרים, אבל אם נתן שכן לכומרים אסור. וללשון א' מותר בסיפא גם אם משלם שכן לכומרים, כיון שאחרים שותפים בה.

'אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים' - אם אינו עניין למקומות, שהרי לא נאסרו שהרי נאמר 'אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם', נהנה ענין לאיסור הכלים, שאם עשה ולא גמר או גמר ולא הביא, או הביא ולא השתמש בהם - אינם אסורים עד שיעבדו.

מחלוקות בין רבי ישמעאל לרבי עקיבא:

עבודה זרה של גוי - לרבי ישמעאל: אינה אסורה עד שישתמש בה לעבודה זרה - שנאמר 'אשר אתם יורשים אותם את אלהיהם', מקיש אלהיהם לכלים, מה כלים עד שיעבדו כך גם אלהיהם. **לרבי עקיבא:** אסורה מיד - שנאמר 'פסילי אלהיהם תשרפון באש', משפסלו נעשה אלוה (ולא דורש כרבי ישמעאל שהרי 'את' הפסיק העניין).

עבודה זרה של ישראל - לרבי ישמעאל: אסורה מיד - שנאמר 'ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת ה', משעת עשייה כבר נקרא 'תועבת ה'. **לרבי עקיבא:** אינה אסורה עד שיעבדו בה - שנאמר 'ושם בסתר', עד שיעשה לה דברים שבסתר (ודורש תועבת ה' - דבר המביא לידי תועבה).

גוי יכול לבטל עבודה זרה שלו - לרבי ישמעאל: שנאמר 'פסילי אלהיהם תשרפון באש'. **לרבי עקיבא:** שנאמר 'לא תחמוד כסף וזהב עליהם' ונאמר 'ולקחת לך', הא כיצד? אלא פסלו לאלוה - לא תחמוד, פסלו מאלוה - ולקחת לך.

עבודת זרה של ישראל טעונה גניזה - לרבי ישמעאל: שנאמר 'ושם בסתר', **לרבי עקיבא:** שנאמר 'לא תטע לך אשירה כל עץ אצל מזבח', מה מזבח טעון גניזה, כך אשירה טעונה גניזה.

ריתך כלי לעבודה זרה אם היא של גוי - לדברי הכל אינה אסורה עד שתיעבד, שהרי משמשי עבודה זרה אינם אסורים עד שיעבדו. ובכלי של ישראל - **לרבי עקיבא:** מותרת, שהרי עבודה זרה בעצמה אינה אסורה עד שתיעבד, כל שכן משמשיה. **לרבי ישמעאל:** ספק אם לומדים משמשים ממשמשי גוי ולכן אינה אסורה עד שתיעבד, או שלומדים מגוף עבודה זרה של ישראל שאסורה מיד. ובגידון זה אין חילוק בין ריתך כלי לעשה כלי מתחילה לעבודה זרה.

כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נוטע אשירה בישראל - שנאמר 'שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך', וסמך לזה 'לא תטע לך אשירה כל עץ'. והמעמיד דיין שאינו הגון במקום תלמידי חכמים כאילו נטע אשירה אצל מזבח, שנאמר 'אצל מזבח'.

כלי מתכות - גם פשוטים וגם עם בית קיבול טמאים. השתברו - שטררו. חזר ועשה מהם כלים - חזרו לטומאה ישנה. רב המונא הסתפק לעניין טומאה מדברגן, אם חוזר לטומאתו או לא? ולצד שאינו חוזר, בסתפק בכלי של עבודה זרה (שטמא מדברגן) שנשבר חוזר וריתכו, אם משום חומר עבודה זרה עשאו חכמים כמו טומאה דאורייתא, או לא? ולא נפשט.

כלים שהשתמשו לעבודה זרה - ביטול מטהר אותם, שהרי יש להם טהרה במקוה. **אוכלים של עבודה זרה** (כגון שהשתחוהו לפת) - הביטול מטהר אותם, כמו שמועיל בהם ביטול לענין איסור. **אוכלים של תקרובות עבודה זרה** - הסתפק רבי יוחנן האם כיון לענין איסור אין להם ביטול ולא טהרה במקוה, ולכן אין מועיל להם ביטול לענין טומאה, או שמועיל להם ביטול לענין טומאה שהיא מדברגן? ולא נפשט.

דף ג"ב - ע"ב

כהנים ששימשו בבית חוניו - אינם משמשים במקדש שבירושלים (גם לסובר שבית חוניו לא היה בית עבודה זרה), ובוודאי שאם שימשו לעבודה זרה - שלא ימשו במקדש. **כלים ששימשו בבית חוניו - רבי יוסי בן שאול:** הסתפק אם קנסו חכמים רק על הכהנים שהם בני דיעה, או שקנסו גם על כלים?, **לרבי:** הם אסורים, שנאמר 'כל הכלים אשר הזניח המלך אחז במלכותו במעלו והקדשנו', שגגנו והקדישו אחרים תחתיהם.

אבני המזבח ששיקצו יון לעבודה זרה גזזו בית חשמונאים בלשכה מזרחית צפופית - שנאמר 'ואזו בה פריצים וחללוהו', כיון שנכנסו גויים להיכל יצאו הכלים לחולין, וזכו בהם גוים מהפקר, ומתי שהשתמשו בהם לעבודה זרה נאסרו. ולא יכלו הגויים לשבור כדי לבטל - שהרי אבנים שלמות אמרה תורה. ולא יכלו לנסר אותם לאחר שבירה כדי לתקן אותם - שנאמר 'לא תניף עליהם ברזל'.

לתרומות והנצחות 'נדרים פלוס' ע"ש מחודדים

אכפת לו. **לרבי יוחנן וריש לקיש**: מותר, גם לסובר שעובדים לשכירים, שבעודה זרה בעצמה חש הוא שלא לבטל, אבל בבימוס שנפגם מביא אחר.

מזבח (של הרבה אבנים) **שמקריבים עליו** - הגם שנפגם אסור עד שינתץ רובו, שנאמר 'בשומו כל מבני מזבח כאבני גיר מנופצות לא יקומו אשרים וחמנים', אם הם כאבני גיר מנופצות לא יקריבו עליו.

עבודה זרה דף נ"ד. יום ב' פרשת עקב - י"ז אב תשפ"ה

יום זה לזכות שי שמעון בן רבקה להצלחה בכל העיניים, ולרפואת רבקה בת מזל טוב

דף נ"ד - ע"א

בעל חי שנעבד אם היה שלו בשעת השתחוואה - אסור לגבוה. אם היה של חבריו - מותר. בברייתא אמרו שגם אם נעבד באונס אסור, ומשמע שאנס בהמת חבריו והשתחוה לה. ותירצו בנמרא: **לרמי בר חמא**: שאנסו גויים להשתחוות לבהמה, והגם שפטור האדם באונס, שנאמר 'ולנערה לא תעשה דבר', מבאר רבא שאסור בפרהסיא, שהרי היו כולם בכלל איסור 'לא תעבדם', וכשפירט לך הכתוב 'וחי בהם' ולא שימות בהם יצא אונס, ונאמר 'ולא תחללו את שם קדשי' גם באונס, הא כיצד, כאן בציענא כאן בפרהסיא. **לרב אדא בר אבהו**: שעשה בהמת חבריו עבודה זרה וניסך לה יין בין קרניה, שמכיוון שעשה בה מעשה אסרה.

בימוסיות של עובדי כוכבים בשעת הגזירה, הגם שבטלה הגזירה, בימוסיות לא בטלו - ואף שעבדו להם ישראל באונס, אין להוכיח מזה שהשתחוה באונס אסרה, משום שמא היה ישראל מומר שעבד ברצון. **לרב אשי**: בודאי היה שם מומר אחד, בשעה שרואה את ישראל ידם למטה נוטה לכו לעבודה זרה.

עשה מעשה לעבודה זרה בבהמת חבריו - אסרה. וכן אמר רב הונא שאם היה בהמת חבריו רבוצה בפני עבודה זרה, כיון ששחט בה סימן אחד אסרה. ולומדים זאת מכלי בית המקדש שהזניח אחז במלכותו, וגזנו והקדישו אחרים במקומם, שהגם שלא היה שלו כיון שעשה בהם מעשה נאסר.

דף נ"ד - ע"ב

המשתחוה לקרקע עולם - לא אסרה. **חפר בורות שיחין ומערות** - אסרה (גם להדיוט).

המשתחוה לבעל חיים - לא אסר (גם בשלו). **החליף בעבודה זרה** - נאסר. **חליפי חליפין** - י"א: שאסור, שנאמר 'והיית חרם כמוהו', כל שאתה מהיה ממנו הוא כמוהו. י"א: שמותר, שנאמר 'והוא' ולא חליפי חליפין.

מכר ערלה וכלאי הכרם וקידש בדמיהם - מקודשת, שאין החליפין שלהם אסור. **'הטעם'** י"א: משום שעבודה זרה ושביעית הם שני כתובים הבאים כאחד שחליפין שלהם אסורים, ואין מלמדים. וי"א: ששני כתובים הבאים כאחד מלמדים, אלא שנאמר בעבודה זרה 'והוא' למעט חליפי ערלה וכלאי הכרם.

שביעית תופס דמים - שנאמר 'כי יובל היא קדש תהיה לכם' מה קודש תופס דמיו ואסור, כך גם שביעית. אבל הפירות אינם יוצאים לחולין כהקדש, שנאמר 'תהיה' בהוייתה יחא, הא כיצד, לקח בפירות שביעית בשר - אלו ואלו מתבער בשביעית. לקח בבשר דגים - יצא בשר נכנסו דגים. בדגים יין - יצאו דגים נכנס יין. ביין שמן - יצא יין ונכנס שמן. שאחרון אחרון נתפס, ופרי בעצמו אסור.

משנה. שאלו פילוסופים את הזקנים, אם אין רצונו של השם בעבודה זרה למה אינו מבטלה?. **השיבו: א.** אילו לדבר שאין צורך לעולם בו היו עובדים אכן היה מבטלו, הרי הם עובדים לחמה וללכנה ולכוכבים ומזלות יאבד עולמו מפני השוטים, אלא עולם כמנהגו נוהג, ושוטים שמקלקלים עתידים ליתן הדין!! אמרו להם: יאבד רק דבר שאין צורך לעולם בו ויניח דבר שצורך העולם בו? אמרו להם: אף אנו מחזיקים ידי עובדיהם של אלו, שאומרים תדעו שהם אלוהות שהרי לא ביטלו.

ב. הרי שגזל סאה חטיס וזרעה בקרקע, דין הוא שלא תיצמח, אלא עולם כמנהגו נוהג, ושוטים שמקלקלים עתידים לתת הדין.

ג. הרי שבא על אשת חבריו, דין הוא שלא תתעבר, אלא עולם כמנהגו נוהג, ושוטים שמקלקלים עתידין ליתן הדין. אמר הקדוש ברוך הוא לא דיין לרשעים שעושים סלע שלי הפקר, אלא שמטריחים אותי בעל כרחי.

שאל פלוסופוס לרבן גמליאל, כתוב בתורה 'כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא קל קנא', מפני מה מתנא בעובדיה ואינו מתקנא בה? - המשיל לו רבן גמליאל: משל למלך שבנו גידל כלב ועשה משו כשם אביו המלך, וכשנשבע אומר בחיי כלב אבא, כששמע המלך כך כועס רק על הבן ולא על הכלב. אמר הפלוסופוס לרבן גמליאל: כלב אתה קורא לעבודה זרה והלא יש בה ממש, שפעם אחת נפלה דליקה ונשרפה כל העיר ובית עבודה זרה לא נשרף, המשיל לו רבן גמליאל: משל למלך שסרחו עליו מדינה, עושה מלחמה רק עם החיים ולא עם המתים, אמר הפלוסופוס לרבן גמליאל: כלב ומת אתה קורא אותה, אם כך יאבד אותה מהעולם, אמר לו רבן גמליאל: אילו לדבר שאין העולם צריך לו היו עובדים היה מבטלה וכו', יאבד עולמו מפני שוטים.

עבודה זרה דף נ"ה. יום ב' פרשת עקב - י"ח אב תשפ"ה

יום זה לזכות אברהם צבי בן הינאד בלימא וזוגתו סלאוא בת חנה לברכה והצלחה בכל העיניים

דף נ"ה - ע"א

שאל אגריפס שר צבא לרבן גמליאל, כתוב בתורה 'כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא קל קנא', כלום מתקנא רק חכם בחכם, וגיבור בגיבור, ועשיר בעשיר? המשיל לו משל לאדם שנשא אשה על אשתו, אם היא חשובה ממנה אינה מתקנאה בה, פחותה ממנה מתקנאה בה.

אמר זוגין לרבי עקיבא: לבי וליבך יודעים שאין ממש בעבודה זרה, מדוע ראינו בני אדם שהולכים שם כשנתפרקו אבריהם ויוצאים משם שלימים? המשיל לו רבי עקיבא משל לנאמן שבעיר שכל בני עירו מפקידים אצלו שלא בעדים, ואחד הפקיד רק בעדים, פעם שכח והפקיד שלא בעדים, אמרה לו אשתו הוא נכפור, אמר לה וכי מפני ששוטת זה עשה שלא כהוגן נאבד אמונתני, כך כשמשגרים יסורים על האדם מביעים אותם שלא תלכו רק ביום פלוני, ולא תצאו רק ביום פלוני, ובשעה פלונית, ועל ידי פלוני, ועל ידי סם פלוני, הגיע זמנם לצאת הלך זה לבית עבודה זרה, אמרו יסורים דין הוא שלא נצא, חוזרים ואומרים וכי מפני ששוטת זה עושה שלא כהוגן אנו נאבד שבועה שלנו. וזה הוא כוונת הכתוב 'וחלים רעים ונאמנים', שרעים בשליחותם ונאמנים בשבועתם.

עבודה זרה, שהיה נראה בחלום כשהוצרך העולם לגשם, ואומרת שישחטו לה אדם ויבוא אמה, וכן היה. והוא משום שנאמר 'אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים', שהחליק בדרבנא והניח לטעות כדי לטורדם מהעולם.

'אם ללצים הוא יליץ ולענונים יתן חן' בא לטמא - פותחים לו, בא לטהר - מסייעים אותו.

דף נ"ה - ע"ב

משנה. לוקחים גת בעוטה מהגוי - הגם שנוטל בידו ענבים מהיין שבגת ונותן למקום אסיפת הענבים תחת הקורה הנקרא 'תפוח', שאינו עושה יין נסך עד שירד היין לבור, ירד לבור - אסור מה שבבור, והשאר מותר (לרב הונא וכן למשנה אחרונה אסור קודם שירד לבור, ראה להלן).

דורכים עם גוי בגת - ואין בזה משום משתכר באיסורי הנאה, שכל זמן שלא ירד לבור מותר גם בשתיה. ואין בכך משום גורם טומאה, שמשעה שדרך בהם הגוי מעט נטמא, ואין בזה משום מסייע ידי עוברי עבירה, שהגוי לא נצטווה על כך. אבל לא בוצרים עמו, לפי שנותנים בגת טמאה, ואסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל. (ולמשנה אחרונה מותר, ראה להלן).

ישראל שעושה פירותיו בטומאה, אין דורכים ובוצרים עמו - שנצטווה שלא לגרום טומאה ואסור לסייע ידי עוברי עבירה. אבל מוליכים עמו חביות ריקניות לגת, ומביאים עמו חביות מלאות מהגת.

נחתום שעושה בטומאה - אין לשים ועורכים עמו, אבל מוליכים עמו פת לפלטר.

לשיטת רב הונא - יין שהתחיל להימשך במדרון הגת עושה יין נסך, גם אם לא ירד לבור. וכן היא שיטת משנה אחרונה.

בראשונה אמרו בד"ד - שאין בוצרים עם גוי בגת משום שאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל, ואין דורכים עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה משום שאסור לסייע ידי עוברי עבירה, אבל דורכים עם הגוי בגת שלא נחשב יין נסך עד שירד לבור. **חזרו לומר דב"ב** - שאין דורכים עם הגוי בגת שמשמתחיל להימשך עושה יין נסך (כרב הונא). ואין בוצרים עם ישראל שעושה פירות בטומאה וכל שכן שאין דורכים, אבל בוצרים עם הגוי בגת שמותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל.

עבודה זרה דף נ"ו. יום ב' פרשת עקב - י"ט אב תשפ"ה

דף נ"ו - ע"א

לרבא דין גמר מלאכה ביין לעניין יין נסך ולחיוב במעשר לאסור בו שתית עראי שווה.

ונחלקו בזה שלשה תנאים:

א. לתנא במשנה: - משירד לבור, **ב. לשיטת חכמים** בברייתא של רבי אושעיא: - משיקפה בבור, שהחרצנים צפים על פני היין. ואע"ג שקפה, קולט מהגג העליונה ומהצינור ושותה. **ג. לשיטת רבי עקיבא** בברייתא של רבי אושעיא: - משמשכו היין מהבור כדי לתת בחביות.

וי"א: שלעניין יין נסך החמירו חכמים במשנה שאסור משירוד לבור, ולעניין מעשר נחלקו חכמים ורבי עקיבא, שלפי חכמים נקרא גמר מלאכה משירד ויקפה בבור, ולרבי עקיבא משישלה בחביות.

דף נ"ו - ע"ב

תנן במשנה מה שבבור אסור, והשאר מותר - רק באופן שלא החזיר את הגרגותני לגת (הוא סל גדול שקשור בצינור והיין יורד מן הצינור לתוכו ומתוכו לבור כדי לסנן היין מזג וחרצן) - אבל אם החזיר לגת, אסור גם מה שבגת. ולמ"ד ניצוק אינו חיבור, אסור רק אם נתמלא בורו, שנתמלא הבור עד שהגיע היין וטפח בשולי המסננת.

דורכים עם הגוי בגת באופן שאין חשש שינסך בידיו, כגון שקשור לו הידיים. ואין חשש שמנסך ברגל, שהרי ניסוך ברגל אינו ניסוך.

שמואל השהה יין שדרכו עליו ישראל וגוי שלש רגלים - ולא עיכב משום שמא ימצא מי שסובר כרבי שייך שנגע בו גוי בידו אסור גם בהנאה, שהרי לא נגע ביין רק ברגל, אלא שמא ימצא מי שסובר כרבי שמעון שייך שנגע בו גוי ולא נתכווין לניסוך מותרת גם בשתיה.

עבודה זרה דף נ"ז. יום ה' פרשת עקב - כ' אב תשפ"ה

דף נ"ז - ע"א

גוי שמדד יין ישראל ביד שהכניס זרועו לתוכו לשער כמה יין יש בו - **לתנא קמא**: ימכר, **לרבי נתן**: אסור, שאוסר יין בהנאה במגע גוי. **מודד ברגל** - לדברי הכל ימכר.

רב התיר בהנאה יין שנגע בו גוי בלולב שלא ככוונה - התיר רב בהנאה, אבל אסר לשותות כדין יין שנגע בו תינוק בן יומו.

תינוק בן יומו - לרב: עושה במגע יין נסך שיאסר בשתיה, **לשמואל** (בע"ב): מותרת בשתיה.

הלוקח עבדים או בני שפחות שמלו ולא טבלו מגוי - דוק ומדרס י"א: שרוק ומדרס שלהם טמא גם בשוק, שהיא טומאה בוודאי, שהרי גזרו על גויים שיהיו כזב. וי"א: שטהור, שלא גזרו על אלו שמלו ולא טבלו משום שאינו מצוי. י"ין' של אלו שמלו ולא טבלו: גדולים, שיודעים בטיב עבודה זרה ומשמשיה - עושים יין נסך. קטנים, שאין יודעים בטיב עבודה זרה ומשמשיה - אין עושים יין נסך. **לרב**: לא אמרו כן רק בבני שפחות, שגדלו אצל ישראל ולא גזרו על יינם כשהם קטנים - אבל עבדים שקנו מגוים, גם תינוק בן יומו עושה יין נסך. ומה שאמרו בברייתא 'וכן' בני שפחות, בא להשוות דינם לעניין שאם מלו וטבלו אינם עושים יין נסך, ולהוציא מרב נחמן, שלפי **רב נחמן**: עבדים הנקנים מגוים עושים יין נסך גם אם מלו וטבלו עד שתשקע עבודה זרה מפיהם.

דף נ"ז - ע"ב

לרב נחמן אמר שמואל הלוקח עבדים מן הגוי אף על פי שמלו וטבלו עושים יין נסך עד שתשקע עבודת כוכבים מפיהם, והוא שנים עשר חודש - ומה שאמרו בברייתא 'מלו ולא טבלו' ומשמע שאם מלו וטבלו אין עושים יין נסך, הוא רק לעניין בני שפחות משום שגדלו אצל ישראל. ומה שאמרו 'וכן' בני השפחות בא להשוות דינם לעניין שגדולים עושים יין נסך ולא קטנים, ולהוציא מדבריהם רב שתינוק בן יומו עושה יין נסך במגע.

עבודה זרה דף נ"ח. יום ו' פרשת עקב - כ"א אב תשפ"ה

יום זה הוקדש לעילוי נשמת הרה"ר ר' יוסף חיים גרינוואלד ז"ל בן הרה"ר ר' דוד אליהו זצ"ל
גל"כ ע"כ מנחם אב תשע"ו

דף נ"ח - ע"א

יין שהיה בדלי, ושכשך בו גוי ידו, והחזירו המוכר לחבית, לרבא: מותר, **לרב הונא בר חנינא ורב הונא בר רב נחמן**: חלקו עליו ואסרו, ושוב חזר רבא ואסרו לאחר שהקיפו אבוי בראיות,

שגם שמואל אסר בנהרדעא ורבי יוחנן בטבריה, וכן ממה שאמרו בברייתא על אגודתם (ממונה על המידות) עובד כוכבים שהעלה יין מהחבית דרך קנה חלול, או שטעם מהכוס והחזיר לחבית, שאסור בהנאה.

חרם (משוגע ובעל מריבות) **גוי שהושיט ידו לחבית** שחשב שזה שמן ונמצא יין - ימכר.

דף נ"ח - ע"ב

לזכות דוד בן רבקה פייגה

רבי יוחנן בן ארזא ורבי יוסי בן נהוראי ביקשו מאחד שימזוג כוס יין, והתברר שהוא גוי
אחד מהם אסר גם בהנאה, כי ידע מן הסתם שחכמים שותים יין, ונסכו. ואחד מהם התיר גם בשתיה, כי מהסתם חשב שהיה שייכר ולא נסכו, שאם היה יין לא ביקשו ממנו שימזוג להם. והיה בלילה שלא ראה אם זה יין, וביין חדש שאין לו ריח, ולא שאב מהחבית על ידי כלי, שהרי מגע גוי אסור גם שלא ככוונה, רק הוריק לתוך כוס, ולא גזרו חכמים על ידי כחו בלי כוונה.

יין שמזוגו גוי במים - אסור גם אם לא נגע בו, משום 'לך לך אומרים לנזיר'.

פירות שאינם מעושרים לבני בצרה, ומים של רבים שהשתחוו להם גויים - לריש לקיש:
אסורים, **לרבי יוחנן:** מותרים, משום שיער 'בצרה' אין זה 'בצר', ואינה מאריך ישראל, ולכן פטורים הפירות ממעשר. ומים של רבים אינם נאסרים.

עבודה זרה דף נ"ט. יום שב"ק פרשת עקב - כ"ב אב תשפ"ה

יום זה לזכות רחל בת מרים לאה לנחת והצלחה מתוך סייעתא דשמיא והרחבת הדעת

דף נ"ט - ע"א

מים של רבים - אינם נאסרים, **מים של יחיד** - נאסרים באופן שאינם מחובר כגון שנתלשו מהקרקע על ידי גל. ולסובר שאבני ההר שנקעו מותרות, אסורים אם תלש הגוי בידו.

רבי יוחנן הורה לרבי חייא בר אבא להכריז על בני גבלא שלשה דברים:

א. בניהם ממזרים, לפי שהתעברו מגויים שמלו ולא טבלו, ורבי יוחנן לשיטתו שאינו גר עד שימול ויטבול, וסובר גוי שבא על בת ישראל הוולד ממזר.

ב. יין שלהם אסור משום יין נסך, משום שמזוגו גויים ושותו ישראל, ואסור משום 'לך לך אומרים לנזיר'.

ג. תורמוס שלהם אסור משום בישולי עובדי כוכבים, שהגויים מבשלים אותם, ואינם בני תורה. ואם היו בני תורה היה מתיר להם הגם שאינם נאכלים כשהם חיים, משום שלשיטתו כל שאינו עולה על שולחן מלכים ללפת בו הפת, אין בו משום בישולי עובדי כוכבים.

גוי בהזולת ענבים לגת - לכתחילה אינו מוליד משום 'לך לך אומרים לנזיר'. ואם הוליד - אף על פי שמזלג היין עליהם מותר.

דף נ"ט - ע"ב

מעשה בגוי שהושיט יד בחבית יין כדי להוציא אתרוג שנפל לתוכו - והורה רב אשי לתופסו ביד כדי שלא תיאסר בשכשוך, ולהטות החבית על הצד עד שיוריקו ממנה את היין.

גוי שניסך יין של ישראל ככוונה - הגם שאסור למוכרו לגוי אחר, מותר לתבוע מהמנסך דמיה, שדומה כאילו שרפה.

גוי שניסך יין ישראל שלא בפני עבודה זרה - לת"ק: אסור, **לרבי יהודה בן בבא ורבי יהודה בן בתירא** מותר, משום שאין מנסכים יין רק בפני עבודה זרה, ומשום שאומר לו אין בכוחך מפיה בין משוליה ובין מצדיה - כל היין שבה טמא, **לרבי יהודה:** מפיה ומשוליה - טמאה, ומהצד שתאסרו ייני בעל כורחי. ומדבריהם למד רב אשי שטובעים דמים מהמנסך, שהגם שאין הלכה כמותם, לעניין שיוכל לתבוע דמיו מהמנסך יכול לומר כן.

עבודה זרה דף ס'. יום א' פרשת ראה - כ"ג אב תשפ"ה

דף ס' - ע"א

חבית יין שניטל ברז שלה, והניח גוי ידו עליה כדי לסותמה - י"א: שאסר רב פפא לשתיה רק היין והנמצא ליד הנקב. וי"א: שאסר רב פפא כל היין מראש החבית עד הנקב, ומותר השאר. ודין זה שגוי במחלוקת תנאים לעניין חבית שניקבה ונגע טבול יום בנקב, **לתנא קמא:** בין אם ניקבה מפיה בין משוליה ובין מצדיה - כל היין שבה טמא, **לרבי יהודה:** מפיה ומשוליה - טמאה, ומהצד טהורה מכאן ומכאן, כדעת רב פפא.

גוי שמערה יין מחבית לכד, וישראל אווז הכד בידו - אסור, משום שבא מכח הגוי. **ישראל מערה וגוי אווז הכד בידו** - מותר. אם הגוי מקרב את הכד לחבית - אסור.

גוי שנושא נוד קשור, ובא ישראל מאחוריו ורואה שלא נגע ביין אם הוא מלא - מותר, לפי שאינו מקרקש. ואם הוא חסר - **לרב פפא:** אסור שמא יקרקש. **לרב אשי:** מותר משום שאין דרך ניסוך בכך. אם הוא נושא יגיגית פתוח, אם היא מלאה - אסור שמא נגע ביין, ואם היא חסירה - מותר (שאין לחשוש לקרקוש בכלי פתוח).

גת שכובשים בקורה - לרב פפי: מותר, **לרב אשי** (וי"א רב שימי בר אשי): אסור. **'ללשון ראשון'** אם נסחטו הענבים מכוחו אסור לדברי הכל, ונחלקו כשנסחטים מכח כוחו. **'ללשון שני'** בכח כוחו מותר לדברי הכל, ונחלקו אם נסחטים מכוחו. רב יעקב מנהר פקוד הורה לאיסור בכח כוחו.

דף ס' - ע"ב

חבית שנסדק ואחזה גוי בידיו - נ'נסדק לאורך' מותר למוכרה לגוי, שהרי לא שכשך היין שבה. **'נסדק לרוחב'** מותרת גם בשתיה, שאינו עושה אלא כמו מעשה לבינה להכביד.

משנה. גוי שנמצא בגת ישראל אם יש בה טופח להטפיח - צריכה הדחה וניגוב, ואם לא - די בהדחה בלבד.

גוי שנמצא בצד בור יין אם יש לו מלוח על הישראל, ועשה לו את היין אפותיקי לגבות ממנו החוב - אסור, לפי שאינו ירא לגעת. ואם אין לו מלוח על אותו היין - מותר.

ישראל המטטה יין של גוי, שדורך ענבים שלו בהיתר כדי למכור לישראל, ונותן ברשות הגוי, וכותב לו הגוי התקבלתי ממך מעות ואיני מעכב בידך להוציא את היין מרשותי בכל זמן שתרצה -

מותר. ואם אין הגוי מניח לו להוציא עד שיתן מעות - אסור, שהרי יש לגוי מלוח אצל הישראל על היין. אבל אם מניחו להוציא מותר הגם שיש לגוי מלוח על הישראל, מאחר שאינו על אותו יין.

נפל הגוי לבור של יין ועלה כשהוא מת, או שמדדו בקנה, או שהרג הצרעה בקנה, או שהיה גוגע ביד על חבית מרותחת - לת"ק: ימכר. **רבי שמעון:** מתיר גם בשתיה. ויש שאמרו שהלכה כרבי שמעון, **'להלכה'** אין הלכה כמותו. **נפל גוי לבור ועלה חי** - אסור, שדומה עליו כיום אדם שילך ויודה לעבודה זרה על הצלתו, ומסתמא ניסך בעלייתו.

לקח גוי חבית וזרק בכעס לבור - מותר גם בשתיה. **אם זרק שלא בכעס** והולך ומתגלגל הכלי כל הזמן על ידי לגלוגל ומורידו לבור - אסור. אבל אם אינו הולך מכוחו כל הזמן - מותר לרב אשי כיון שהוא טהור בוב.

לרב אשי: כל שבזב טמא - עושה בגוי עושה יין נסך. כל שבזב טהור - אינו עושה יין נסך בגוי, ולכן זריקה אינה עושה יין נסך שהרי זב שזורק חפץ בכלי לא טימאו.

עבודה זרה דף ס"א. יום ב' פרשת ראה - כ"ד אב תשפ"ה

דף ס"א - ע"א

משנה. ישראל המטטה יין גוי, שעושה בכשרות כדי למכור לישראל, ונותנו ברשות גוי, בבית שפתחו לרשות הרבים ובעיר שיש בה גויים וישראלים - מותר, שהרי מתיירא הגוי לגעת בה שמא יראה ישראל העובר ברשות הרבים. ובעיר שכולה גויים, ויש בה דלתיים ובריח ולא נכנס בה רוכלים ישראלים רק ברשות - אסור עד שיושיב שומר, ואין צריך להיות יושב ומשמר רק יוצא ונכנס. ואם אין בה דלתיים ובריח - מותר, שהרי הגוי ירא לגעת משום הרוכלים שנכנסים בה. ואם עשה היין משכון על הדמים, ואינו יכול הישראל להוציא עד שיתן לו מעות - אסור גם בעיר שיש בה ישראל.

'חלון' דינו כבית פתוח לרשות הרבים - (יש מפרשים: שהבית פתוח לחצר, וחלון פתוח לחצר ברשות הרבים. ויש מפרשים: שחלון של ישראל פתוח נגד פתח הבית), וכן אם בית הגוי פתוח לאשפה, או שדקל של ישראל נגד הפתח. ואם נפסק ראש הדקל ומעכשיו אין בו פירות - י"א: שאסור, ששוב לא יעלה הישראל עליו. וי"א: שמותר, שלפעמים עולה עליו לתור אחר בהמתו שאבדה.

דף ס"א - ע"ב

הלוקח או שוכר בית בחצר גוי, ומילא יין אם הישראל דר באותה חצר - מותר הגם שאין המפתח וחותם ביד הישראל. ואם הישראל דר בחצר אחרת - **לת"ק:** מותר, אם יש מפתח וחותם בידו. **לחכמים:** אסור, עד שיהא שומר יושב ומשמר, או עד שיכוא ממונה שלא בא לקצין.

המטטה יין גוי ברשות הגוי, וישראל דר באותה חצר - לת"ק: מותר אם מפתח וחותם בידו, **לרבי יוחנן:** מותר גם אם אין מפתח וחותם בידו. ואם הישראל דר בחצר אחרת - אסור אף שמפתח וחותם בידו.

שנינו במשנה רבי שמעון בן אלעזר אומר רשות עובדי כוכבים אחת היא לרב יהודה אמר זעירי: דעת תנא קמא: להחמיר שגם ברשות גוי אחר אסור, שחוששים לגומלים, שיתן הגוי השני רשות לבעל היין לנסך, כדי שהוא יתן לו גם רשות כשישראל יטהר יינו ויניח אצלו, ורבי שמעון בן אלעזר: מתיר ברשות גוי אחר, ותמא ואומר וכי כל רשות עובדי כוכבים אחת היא?. **לרב נחמן אמר זעירי:** תנא קמא: מתיר, ורבי שמעון בן אלעזר: מחמיר, שכל רשות עובדי כוכבים אחת היא ואסור.

הניחו מטהר היין ברשות אריס הגוי שמוכרו לו - אסור לדברי הכל, שהאריס ירא מהבעלים, ויחפה עליו ויעיד שלא נגע הגם שנגע.

כרך שהיה שם יין ישראל, ונמצא גוי בין החביות - אם נתפס כגנב, שהוא חלש ואימת שופטי העיר עליו - מותר, ואם לא - אסור.

הדרן עלך פרק רבי ישמעאל

עבודה זרה דף ס"ב. יום ג' פרשת ראה - כ"ה אב תשפ"ה

פרק חמישי - השוכר את הפועל

דף ס"ב - ע"א

משנה. השוכר פועל לעשות עמו מלאכה ביין נסך - שכרו אסור. **שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת,** הגם שאמר לו העבר חבית יין נסך ממקום למקום - שכרו מותר. **השוכר חמור להביא עליה יין נסך** - שכרה אסור. **שכרה לשבת עליה,** הגם שהניח הגוי כליו עליה - שכרה מותר.

שכרו אסור ביין נסך הוא משום קנס שקנסו חכמים - ולא משום איסור הנאה שבו, שהרי ערלה וכלאי הכרם אסורים בהנאה, ואם מכר וקידש בדמיהם מקודשת. ואין איסור זה מטעם שתופס דמיו, שהרי גם שביעית תופסת דמיה ובכל זאת שכרה מותר.

האומר לפועל בשביעית הילך דינר זה, ולקוט לי ירק היום - שכרו אסור לאחר זמן ביעור, שהוא בלשון מכר ושביעית תופס דמיה. **אמר לקוט לי ירק היום** - שכרו מותר.

החמרים שהיו עושים מלאכה בפירות שביעית 'שכרם שביעית' - אביי מפרש: שפורעים השכר מפירות שביעית, ואין בכך משום 'לאכלה' ולא לסחורה, שנותנים להם בתורת מתנת חינם. **רבא מפרש:** שכרם קדוש בקדושת שביעית, והגם ששכר הפועל מותר, מכל מקום בחמרים שהשכר מרובה קנסו חכמים. (וביין נסך קנסו גם לפועל משום חומר יין נסך).

דף ס"ב - ע"ב

בפירות מעשר שני לא יאמר אדם לחבירו העלה לי לירושלים על מנת שתטיטל חלק בהם - שהרי אסור לפרוע חובו ממעשר שני. אבל אומר לחבירו העלה כדי לאכול ולשתות בירושלים, ונותנים זה לזה מתנה של חינם.

שכר פועל לסתם יינם - שכרו אסור כדין יין נסך. רב חסדא הורה למי שקיבל חיטים בשכר ספינה לסתם יינם שישורוף ויקבור, ולא די שיפזר - שמא יבואו בהם לתקלה, וגם לא יפזר לאחר שריפה - משום שמזבילים בהם. ולא יקבור בלי שריפה - שמא ימצאו ויאמרו שאדם גנבו וקברו כאן.

אבן שנשקל בה, ועץ שנתלה עליו, וסייף שנהרג בו, וסודר שנחנק בו - כולם נקברים עמו. ואין חוששים שיבואו בהם לידי תקלה, שידוע שהוא מהרוגי בית דין, שהרי קוברים אותו בבית הקברות מיוחד שהכינו בית דין.

מי שלוח פירות שביעית מעניים ופרע להם בשמינית - לא חל על הפירעון קדושת שביעית, לפי שאין הפירות בעין בשעת פירעון, ובאתן - מותר (אם בא עליה ונתן לה אחר כך, ומבואר בדף ס"ג).

עבודה זרה דף ס"ג. יום ד' פרשת ראה - כ"ו אב תשפ"ה

דף ס"ג - ע"א

נתן אתנן לזונה אם אמר קני מעכשיו, וקדמה והקריבה, ואחר כך בא עליה - מותר. וגם אם אמר יהא אצלך עד שעת ביאה, ואם תצטרכי יהא קנוי לך מעכשיו - מותר. אם לא אמר קני מעכשיו - אין בידה להקריב, שנאמר 'ואיש כי יקדיש את ביתו קדש', מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו.

נתן קודם ביאה והיה בידה עד שעת הביאה - חל עליו איסור אתנן למפרע ואסור להקריב. **קדמה והקדישה קודם ביאה** - הסתפקו בגמרא האם מכיוון שהרי אמירה לגבוה כמסירה להדיד נחשב כאילו הקריבו ומותר, או שמאחר שהוא בעין בשעת ביאה אסור? ולא נפשט.

בא עליה ואחר כך נתן אתננה אם אמר לה התבעלי בטלה סתם - מותר. אם אמר לה בטלה זה, והיא זונה עובדת כוכבים שאינה צריכה משיכה, או שהיא זונה ישראלית והוא עומד בחצירה - אסור. וכגון שעשאו לה אפותיקי, שאמר לה אם אביא לך מעות מכאן עד יום פלוני מוטב, ואם לא תיטלנו באתננה. כי הרי אם הקנה לה לגמרי אין זה בגדר בא עליה ונתן, שכבר קנתה לגמרי בשעת ביאה.

דף ס"ג - ע"ב

לזכות דוד אליהו בן שרה

אומר אדם לחמרים ופועלים (גויים או עמי הארץ) **לכו ואיכלו בדינר זה צאו ושתו בדינר זה** - ואינו חושש אם יקחו בו פירות שביעית או דבר שאינו מעושר, ולא משום יין נסך אם הם גויים, משום שפרע כבר חובו, ומה שהם קונים הוא על דעתם.

אמר להם 'צאו ואכלו ואני פורע צאו ושתו ואני פורע', מבואר בברייתא שאסור - למסקנת הגמרא הגם שהשתעבד לו מדין ערב, **לרבא:** בין אם הוא חנוני המקיף ובין אם אינו מקיפו, מותר, שמאחר שלא ייחד לו מעות אין זה חליפין, ודברי הברייתא מיידי באופן שכבר הקדים לחנוני מעות, ואמר להם צאו ושתו ואני מחשב. **לרבא:** כשאמר להם ואני פורע ונשא בעל הבית מיד החנוני ונתן להם, שאסור משום שלוקח יין נסך ומשקה לפועלים.

האומר לחבירו תן מנה לפלוני ויקנו כל נכסי לך - קנה מדין ערב.

עבודה זרה דף ס"ד. יום ה' פרשת ראה - כ"ז אב תשפ"ה

דף ס"ד - ע"א

ישראל ששכרו גוי לשבור חביות יין נסך - לרב נחמן שכרו מותר. והגם שרוצה הישראל בקיומם, שלא ישתבר מאליהם עד שישבור ויטול שכר, כיון שבא למעט תיפלה ישובור ותבוא עליו ברכה.

אין עודרים עם גוי בכלאיים, אבל עוקרים עמו - והגם שאסור לרבי עקיבא לקיים כלאים בכרם, ורוצה בקיומו כדי שיוכל לעקור. וכן לחכמים שמותר לקיים, מכל מקום אם עוקר בחינם הרי יש איסור לתת לגוי מתנת חנם (לרבי יהודה). מאחר שבא למעט התיפלה מותר.

המנכש והמחפה בכלאים לוקה - **לרבי עקיבא:** גם המקיים, שנאמר 'שדך לא תזרע כלאים', אין לי אלא זורע מקיים מניין, תלמוד לומר 'כלאים שדך לא'.

לרב נחמן דמי עבודה זרה ביד גוי - מותר. רבה בר אבא הורה לגוים שבאו להתגיר, שימכרו תחילה כל חפציהם. ואין מזה ראייה לרב נחמן שדמי עבודה זרה אצל גוי מותר, כיון שבאו להתגיר בוודאי ביטלו.

ישראל שנושה לגוי מנה, ומכר עבודה זרה או יין נסך והביא לו - מותר, שהרי דמי עבודה זרה אצל גוי מותר. אבל אם אמר לו המתן לי עד שאמכור עבודה זרה או יין נסך ואביא לך - אסור, משום שרוצה הישראל בקיומו.

גר וגוי שירשו את אביהם הגוי - יכול הגר לומר קח אתה עבודת כוכבים ואני מעות, קח - אינו ואני פירות. והגם שרוצה בקיומו שלא יגבשו ויאבדו. הקילו חכמים בירושת גר משום שמא יחזור לקלקולו. ודווקא אם ירשו, אבל נשתתפו - אסור. ואם באו כבר לרשות הגר - אסור גם בירשו.

דף ס"ד - ע"ב

לרב נחמן גר תושב אינו מבטל עבודה זרה - משום שאינו עובדה.

ישראל שמצא עבודה זרה בשוק, עד שלא באה לידו - אומר לגוי ומבטל. ואם באה לידו - אינו ואני פירות. משום שאמר גוי מבטל עבודה זרה שלו וחבירו כגון ששניהם עובדים לפעור או למרקוליס, וגם שאינם עובדים ביחד כגון שזה עובד לפעור וזה למרקוליס. אבל אם אינו עובדה כלל, לרב נחמן אינו מבטל.

איזהו גר תושב

א. לרבי מאיר: כל שקיבל עליו בפני שלשה חברים שלא לעבוד עבודה זרה,

ב. לחכמים: כל שקיבל עליו שבע מצות בני נח,

ג. לאחרים: זה גר שאוכל נבילות, ונקרא גר תושב רק אם יקבל עליו לקיים כל מצות האמורות בתורה חוץ מאיסור נבילות.

גר תושב - מייחדים אצלו יין לזמן מועט גם בעיר שהרוב גויים, אבל אין מפקידים אצלו יין גם בעיר שהרוב ישראל, שמא יחליפנו בשול. **'וינו' - לתנא קמא:** הוא כשמן שמותר בהנאה ואסור באכילה (כשמן קודם שהותר באכילה). **לרבן שמעון בן גמליאל:** יינו יין נסך ואסור בהנאה, וי"א שמותר גם בשתייה.

ישראל מבטל רשות ונותן רשות - שאם ביתו פתוח לחצר שישאל דרים בה, ושכח ולא עירב עממה, מבטל או נותן להם רשותו שבחצר כדי שיוכלו להוציא מבתיהם לחצר. כיצד, אומר לו רשותי קנויה לך רשותי מבטלת לך, קנה הנוטל באמירה ואין צריך לזכות בקניין. אבל גוי וכן גר תושב אינו מבטל ולא נותן רשות, עד שישכור ממנו מערב שבת.

ישראל מוזמר אם משמר שבת בשוק, הגם שמחלל בצינעא - מבטל רשות. ואם אינו משמר שבת בשוק - אינו מבטל רשות.

עבודה זרה דף ס"ה. יום ו' פרשת ראה - כ"ח אב תשפ"ה

דף ס"ה - ע"א

רב יהודה שלח מתנה ביום האיד - לגוי שאינו עובד עבודה זרה.

להחיות גר תושב אינו נקרא עד שיקבל עליו בפני שלשה חברים שלא לעבוד עבודה זרה, ואם קיבל עליו למול, ועברו עליו י"ב חודש ולא מל - הרי הוא כמין.

רבא שיגר מתנה ביום האיד לגוי שאינו עובד עבודה זרה / ומצאו יושב במרחץ של וורדים וזונות ערומות לפניו / ושאלו אם יש לכם כעין זה בעולם הבא, השיבו רבא שלנו עדיף שאין לנו אימת המלכות / השיב לו הגוי וכי יש אימת המלכות עלי, ובתוך כך בא שליח המלך לקרוא לו / אמר הגוי עין שרוצה לראות ברעתכם תיעקר / השיב רבא 'אמן', ופקעה עין הגוי. לרב פפי היה לרבא להשיב ממה שנאמר 'בנות מלכים ביקרותיך נצבה שגל לימינך בכתם אופיר', ולרב נחמן בר יצחק ממה שנאמר 'עין לא ראתה אלקים וזולתך יעשה למחכה לו'.

השוכר פועל לעשות מלאכה אחרת, ואמר לו העבר חבית יין נסך - במשנה שנינו ששכרו מותר. ובברייתא אמרו דווקא אם אמר לו כן לעת ערב, ומשמע שאם אמר לו כן במשך היום אסור. **לרבי:** כך צריך לפרש כוונת התנא במשנה. **לרבא:** מיישב שבמשנה מדובר שאמר לו העבר לי חבית חבית בפרוטה, שהשכר מותר גם במשך היום. ובברייתא מדובר שאמר לו העבר לי מאה חביות במאה פרוטות, ונמצאת חבית של יין נסך ביניהם, שבכך השכר אסור רק אם אמר לו כן לעת ערב.

שכר גוי חמור לשבת עליה, אף שהניח כליו על החמור השכר מותר - והגם שדרך השוכר להניח כליו על החמור, מאחר שאם אינה מניחה אינו מנכה מהשכר, נמצא שלא נהנה הישראל משכר יין נסך.

השוכר חמור, מניח עליה השוכר כסות וכליו ומזונות אותו הדרך - מכאן ואילך חמר מעכב עליו. החמר מניח עליה שעורים ותבן ומזונות אותו היום, מכאן ואילך שוכר מעכב עליו. וכגון שמצוי מזונות ממסע למסע בטורח, שרק החמר דרכו לטרוח ולא השוכר. אבל אם מצוי מזונות בדרך הליכה בלי טורח - גם השוכר אינו מניח מזונות לכל הדרך, ואם אינם מצוי כלל - גם החמר מניח מזונות לכל הדרך.

דף ס"ה - ע"ב

רב איקא היה מוכר יין לגויים, ושופך בגודות שלהם, ומעביר להם את הנודות בנהר, ונתנו לו את החבית בשכרו - והתיר אביי לעשות כן, לפי שהוא טורח לשפוך קודם שבאו לנודות ועדיין שכרו מותר, ואין בה משום 'רוצה בקיומו' שהרי אם יבקע הנוד יצטרך ליתן להם חבית, שהתנה עמהם שגם אם יבקע לא יתן להם, או שהביאו כלים אחרים אם יבקע הנודות. ומה שהעביר להם במים לאחר שנאסר, מתחילה היה מצווה לספנים שיעבירו להם, או שמסר להם סימן והספן מכיר ומעביר, ולא היה טורח בכך.

משנה. יין נסך שנפל על ענבים - ידיח ומותרות. ואם היו מבוקעות - אסורות.

יין נסך שנפל על תאנים או תמרים, אם יש בהם בנותן טעם - אסור, ואם הוא נותן טעם לפגם - מותר. ביתוס בן זונן הביא גרוגרות בספינה וגשבר חבית יין נסך ונפל על גביהם, והתירו חכמים לפי שהיין פוגם. זה הכלל כל שבהנאתו בנותן טעם, שנותן טעם לשבח - אסור, וכל שאין בהנאתו בנותן טעם, כגון חומץ שנפל על גריסים שנותן טעם לפגם - מותר.

חבית יין נסך שנפלה על כרי חטים, נאסרו - משום שיש בהם סדק ודינם כ'מבוקעות'. רבא התיר בתחילה למכור לגוי, והשיב לו רבה בר ליואי מבגד שאבד בו כלאים שאסור למכור לגוי שמא ימכור לישראל, וחזר רבא והתיר למכור רק לאחר טחינה ואפיה, שהרי הישראל לא יקנה אותם מהגוי שהרי הפת אסור. וימכור שלא בפני ישראל שלא ידע הישראל שלא אפה הגוי.